

Konsernihallinto

Konsernihallinto M€	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Henkilötyövuodet	-	20	21	20	19	19	18
Henkilöstökustannukset	1,6	1,3	1,4	1,4	1,3	1,3	1,2
Palvelujen ostot	1,5	1,5	1,6	3,9	3,5	3,6	3,9
Toimintakulut yhteensä	3,9	4,5	4,2	5,6	5,3	5,3	5,6
Henkilöstökust./kaikki kust. %	42,1 %	29,3 %	33,7 %	25,0 %	24,9 %	24,4 %	22,3 %
Palvelujen ostot/kaikki kust. %	37,7 %	32,9 %	38,4 %	69,6 %	66,6 %	68,4 %	69,0 %
* sähkökauppa siirtyi vuonna 2013 Teknisestä keskuksesta konsernihallintoon							

Konsernihallintojohtaja Anna-Kristiina Järvi:

Konsernihallinto tuottaa pääasiassa lakisääteisiä kunnan yleishallintoon liittyviä tuki- ja asiantuntijapalveluita kuten talous- henkilöstöpalvelut, viestintä ja markkinointi, lakipalvelut, kirjaamopalvelut, päätöksenteontuki, arkistointi sekä muut yleishallinnolliset palvelut.

Yllä olevassa taulukossa on esitetty konsernihallinnon vuosien 2010- 2016 tilinpäätösten tunnuslukuja. Vuoden 2016 tilinpäätöksen mukaan palvelujenostot ovat 3,9 miljoonaa euroa toimintakulujen ollessa 5,6 miljoonaa euroa. Palveluostojen osuus kaikista kustannuksista on 69,0 %. Suuri suhteellinen osuus selittyy sähkökaupan palvelujen ostoilla, jotka ovat suuruudeltaan 2,3 miljoonaa euroa.

Konsernihallinnon palveluista perintään liittyvät palvelut on ulkoistettu ja tällä hetkellä toimijana on Svea perintä. Perinnän ulkoistamisen myötä perintätoiminta on tehostunut ja toimintaa on syytä jatkaa ulkoistettuna. Vuoden 2017 aikana on aloitettu sisäisen tarkastuksen palveluiden ostaminen ulkopuoliselta toimijalta ja toimintaan on varattua määrärahat myös vuoden 2018 vuoden osalta. Tällä hetkellä toiminnallisista ja taloudellisista sisäisen tarkastuksen suorittamiseen on ostettu palvelu ulkopuolisilta toimijoilta. Palvelua on saatavilla laajasti markkinoilta.

Talous- ja henkilöstöpalvelut tuotetaan omana toimintana ja tämä on tällä hetkellä taloudellisista ja tehokkain tapa toimia. Kaupungilla on käytössään omat taloushallinnon tietojärjestelmät ja mahdollisuudet tulevaisuudessa toimia laajemminkin konserniyhtiöiden talouspalveluiden tuottajana riippuen sote- ja maakuntauudistuksen etenemisestä.

Konsernihallinto

Palvelu	Henkilötyövuodet	Henkilöstö-kustannukset	henkilöstökustannukset/ kokonaiskustannukset %	Palveluostojen kustannukset	Palveluostot/ kokonaiskustannukset %	Toimittaja	Perustelut tuotantotavalle
Hallintopalvelut (Yleishallinto, talous- ja henkilöstöpalvelut, lakipalvelut, päätoöksenteontuki)	11	670 063	12 %	110 000		Kunta10, Tilastokeskus, asianajopalvelut, Kuntarekry, Operandi,	Konsernihallinnon perustehtävät tuotetaan itse, vain vähäisissä määrin ostetaan ulkoisilta toimijoilta.
Maksuliikennejärjestelmä- ja pankkipalvelut	1,5	91 372	2 %	60 000	0,9 %	Opus capita, CPU 5 eri pankkia	Rahaliikenne toimii pankkien kautta. Pankkipalvelut on kilpailutettu ja maksuliikenne keskitetään yhteen pankkiin vuoden 2018 alusta. Koko konsernin yhteinen lainarekisteri on otettu käyttöön vuoden 2017 aikana.
Viestintä- ja markkinointipalvelut	1,5	91 372	2 %	100 000	1,8 %		kokonaistaloudellisesti järkevintä tuottaa omana palveluna. Ulkopuolisilta toimittajilta ostetaan painatus, jakelu ja ilmoitustilaa.
Tilintarkastus ja sisäinen tarkastus	0,5	30 457	1 %	60 000	0,6 %	BDO	Lakisäiteinen.
Sidosryhmäpalvelut	1	60 915	1 %	600 000	10,7 %		Kuntaliitto, V-S liitto, Turun seudun kehittämisskeskus (TSEK)
Perintäpalvelut	1,5	91 372	2 %			Svea perintä	Kilpailutettu syksyllä 2015. Perintä on tehostunut ulkoisen toimijan aloittamisen jälkeen huomattavasti.
Verotuspalvelut	1	60 915	1 %	608 000	11,2 %	Verohallinto	pakollinen.

* Vuoden 2016 tilinpäätöksen kustannukset

** vuoden 2016 henkilötyövuosien määrä

*** Kirjanpito siirtyi vasta vuoden 2017 alusta

Sivistyskeskus

Sivistyskeskus M€	2012	2013	2014	2015	2016
Henkilötyövuodet	576	580	574	575	563,2
Henkilöstökustannukset	26,8	26,3	26,2	26,5	26,1
Palvelujen ostot	3,5	3,7	4,1	4,2	3,4
Toimintakulut yhteensä	33,2	32,7	33,2	33,6	33,6
Henkilöstökust./kaikki kust. %	80,9 %	80,3 %	78,9 %	78,7 %	77,7 %
Palvelujen ostot/kaikki kust. %	10,5 %	11,2 %	12,4 %	16,0 %	10,1 %

Vt. sivistysjohtaja Leena Laakso:

Lukio

Lukiokoulutus ei ole kunnalle lakisääteinen palvelu. Kunnan hakemuksesta opetus- ja kulttuuriministeriö voi myöntää kunnalle lukiokoulutuksen järjestämisluvan. Lukioon on vapaa hakeutumisoikeus. Lukioihin otetaan opiskelijat pääsääntöisesti peruskoulun päättötodistuksen lukuaineiden keskiarvon perusteella. Oman kunnan opiskelijoita ei voi asettaa erityisasemaan. Lukiokoulutuksessa ei ole merkittävää yksityisiltä toimijoilta hankittavaa palvelua. Suomi toisena kielenä opetus ja islamin opetus hankitaan toistaiseksi ostopalveluna Turun iltalukiosta.

Perusopetus

Perusopetuslain mukaan kunta on velvollinen järjestämään sen alueella asuville oppivelvollisuusikäisille perusopetusta. Perusopetus järjestetään omana palveluna. Turun kaupungilta hankitaan ostopalvelusopimuksella ruotsinkielinen opetus ja rajoitetusti erityisopetuspalveluja. Vaikeasti kehitysvammaisten oppilaiden opetus järjestetään Turussa Mylly-Antin koulussa.

Merkittävin yksityisiltä toimijoilta hankittava palvelu ovat koulukuljetukset. Raision sisäiset koulukuljetukset hoitaa Jet Set Lines ja Turussa koulua käyvien taksikuljetukset Raision taksien yhteenliittymä.

Koulujen 1-2-luokkien oppilaiden iltapäivätoiminta on omana toimintana.

Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista. Vapaan sivistystyön oppilaitoksen, joita ovat kansalaisopistot, kansanopistot, kesäyliopistot, liikunnan koulutuskeskukset ja opintokeskukset, ylläpitämisluvan myöntää kunnan hakemuksesta opetus- ja kulttuuriministeriö. Raisiossa vapaata sivistystyötä edustaa Raisio-opisto. Opistoon kuuluva Raision lasten ja nuorten kuvataidekoulu tarjoaa taiteen perusopetusta 7-16-vuotiaille lapsille ja nuorille. Opetus on kaikille avointa asuinpaikasta, iästä ja opiskelusta riippumatta. Ei merkittäviä yksityisiltä toimijoilta hankittavia palveluja.

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatuslain 4 §:n mukaan kunnan on huolehdittava lasten päivähoidon järjestämisestä asukkailleen sellaisena ja siinä laajuudessa kuin varhaiskasvatuslaissa säädetään.

Varhaiskasvatus toteutetaan Raisiossa pääosin kunnallisena palveluna. Lisäksi on mahdollista lakisääteinen yksityisen hoidontuki, kotihoidon tuki sekä palveluseteli yksityiseen päiväkotihoidon.

Raision kaupunki maksaa yksityisen hoidontukeen ns. kuntalisää alle 3-vuotiaasta lapsesta 290 euroa kk / lapsi ja yli 3-vuotiaasta lapsesta 260 euroa kk / lapsi, kun lapsella on oikeus varhaiskasvatukseen yli 20 tuntia viikossa. Kun varhaiskasvatukseen on oikeus enintään 20 tuntia viikossa, ns. kuntalisä on alle 3-vuotiaasta lapsesta 145 euroa kk / lapsi ja yli 3-vuotiaasta lapsesta 130 euroa kk / lapsi. Yksityinen hoito voi olla yksityinen päiväkotitoi ja perhepäivähoito, myös muualla kuin Raisiossa. Perhe tai perheet voivat myös yhdessä palkata hoitajan kotiinsa. Kotihoidon tuki maksetaan siitä annetun lain mukaisesti.

Palvelusetelillä yksityisissä päiväkodeissa on tällä hetkellä n.140 lasta (noin 10 %). Raisiossa on kaksi yksityistä päiväkotia, Tenavakatu ja Tallebo. Palvelusetelillä voi päivähoitopalveluja hankkia myös muissa kunnissa sijaitsevilta yksityisiltä päiväkodeilta. Palvelusetelin käyttöä on mahdollista lisätä. Vuoden 2018 aikana entiselle päiväkotitoi Kirsikan tontille valmistuu uusi yksityinen päiväkotitoi.

Kirjasto

Kirjasto on lakisääteinen peruspalvelu. Lain mukaan yleisten kirjastojen tehtävänä on

- 1) tarjota pääsy aineistoihin, tietoon ja kulttuurisisältöihin;
- 2) ylläpitää monipuolista ja uudistuvaa kokoelmaa;
- 3) edistää lukemista ja kirjallisuutta;
- 4) tarjota tietopalvelua, ohjausta ja tukea tiedon hankintaan ja käyttöön sekä monipuoliseen lukutaitoon;
- 5) tarjota tiloja oppimiseen, harrastamiseen, työskentelyyn ja kansalaistoimintaan;
- 6) edistää yhteiskunnallista ja kulttuurista vuoropuhelua.

Kirjastopalveluissa ei ole merkittävää yksityistä ostopalvelua. Vaski-kirjastojen kuljetukset, järjestelmähankinnat ym. hankinnat on kilpailutettu joko Vaski-kirjastojen, Yleisten kirjastojen konsortion tai Kuntahankintojen toimesta. Tällä hetkellä kirjastoaineiston kuljetuksista vastaa Posti.

Kulttuuripalvelut

Laissa kuntien kulttuuritoiminnasta tarkoitetaan taiteen harjoittamista ja harrastamista, taidepalvelusten tarjontaa ja käyttöä, kotiseututyötä sekä paikallisen kulttuuriperinteen vaalimista ja edistämistä. Kulttuuritoiminnan organisointi ja palvelutuotanto on kunnan määriteltävissä. Taidekasvatus ostetaan pääosin ostopalveluna Turun seudun musiikkioppilaitoksilta, Naantalin musiikkiopistolta ja Turun Konservatoriolta.

Museopalveluissa ei ole yksityisiä palveluntarjoajia ja Raision museo Harkon saama valtionosuus edellyttää vähimmäishenkilötyövuosimäärää (2htv).

Nuorisopalvelut

Nuorisolain tarkoituksena on tukea nuorten kasvua ja itsenäistymistä, edistää nuorten aktiivista kansalaisuutta ja nuorten sosiaalista vahvistamista sekä parantaa nuorten kasvu- ja elinoloja. Nuorisotyö ja -politiikka kuuluvat kunnan tehtäviin. Nuorisotyön toteuttamisesta vastaavat kunnat, nuorisoyhdistykset ja muut nuorisotyötä tekevät yhdistykset.

Nuorisotyön palveluja voidaan toteuttaa myös alueellisesti kuntien yhteistyönä. Nuorisotyötä toteutetaan moniammatillisena yhteistyönä.

Palvelujen organisointia ei laki määrää. Raisiossa nuorisopalvelut hoidetaan kunnallisena toimintana, tiiviissä yhteistyössä kaupungin muiden toimialojen, nuorisoalan yhdistysten ja Turun seudun kuntien kanssa.

Liikuntapalvelut

Liikuntalaki pyrkii edistämään väestön hyvinvointia ja terveyttä sekä tukemaan lasten ja nuorten kasvua ja kehitystä liikunnan avulla. Liikunta on kunnan peruspalvelu ja tärkeä osa kuntalaisten hyvinvointia. Kunnan tulee luoda edellytyksiä kuntalaisten liikunnalle kehittämällä paikallista ja alueellista yhteistyötä sekä terveyttä edistävää liikuntaa, tukemalla kansalaistoimintaa, tarjoamalla liikuntapaikkoja sekä järjestämällä liikuntaa siten, että se ottaa huomioon myös erityisryhmät.

Liikuntapalvelujen organisointia ei laki määrää. Raisiossa Liikuntapalvelut toteutetaan tiiviissä yhteistyössä kunnan muiden toimialojen, urheiluseurojen ja muiden liikunta-alan toimijoiden kanssa. Raision Liikuntapalvelut tuottavat KOY Kerttulan Jäähallien jäänhoitopalvelut osakassopimuksen mukaan. Palveluita on kehitetty aktiivisesti myös Turun seudun 11 kunnan yhteisessä Rajattomasti liikuntaa Turun seudulla – yhteistyössä. Se on sopimusperusteista yhteistyötä Liikuntapalvelujen toimialalla Lounais-Suomen Liikunta ja Urheilu, Liiku ry:n ja Turun seudun 10 muun kunnan kanssa. Kuhankuonon retkeilyreitistö- ja virkistysalueyhdistyksessä Raisio on mukana 6 muun kunnan ja Varsinais-Suomen liiton kanssa. Pieniä yhteistyösopimuksia kunnossapito- ja hoitopalveluista on paikallisten yhdistysten kanssa.

Sosiaali- ja terveysterveyskeskus

Sosiaali- ja terveysterveyskeskus M€ (ulkoiset)	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Henkilötyövuodet	556	586	593	599	585	601
Henkilöstökustannukset	25,70	28,30	28,50	28,90	29,00	29,39
Palvelujen ostot	44,80	48,50	52,30	53,20	57,00	57,84
Palvelujen ostot (pl. erikoissairaanhoidon)	16,10	19,00	19,40	19,20	21,50	21,78
Toimintakulut yhteensä	79,10	86,50	92,10	94,80	99,70	100,56
Henkilöstökust. / kaikki kust. (%)	32,49%	32,72%	30,94%	30,49%	29,09%	29,23%
Palvelujen ostot / kaikki kust. (%)	56,64%	56,07%	56,79%	56,12%	57,17%	57,52%

Sosiaali- ja terveysterveysjohtaja Juha Sandberg:

Sosiaali- ja terveysterveyspalvelujen lautakunnan palvelujen ostot olivat vuoden 2016 tilinpäätöksen mukaan 60.239.890 euroa (ulkoiset ja sisäiset) kaikkien toimintakulujen ollessa 105.717.910 euroa. Ulkoisia palvelujen ostoja vuonna 2016 oli 57.842.222 euroa ja kaikkien ulkoisten toimintakulujen määrä oli 100.560.137 euroa. Näin ollen palvelujen ostojen osuus toimintakuluista oli 57 % (ulkoiset ja sisäiset) ja 57,5 % (ulkoiset). Ylivoimaisesti suurimmat palvelujen ostot tehtiin Varsinais-Suomen sairaanhoitopiirin kuntayhtymältä. Erikoissairaanhoidon ostot muodostavat kolmasosan kaikista sosiaali- ja terveysterveyspalvelujen lautakunnan toimintakuluista ja noin 60 % kaikista ostopalveluista.

Terveysterveyspalvelujen tulosalueella palvelujen ostojen arvioidaan jatkuvan ennallaan ja muutamissa euromääräisesti pienemmissä ryhmissä vähentyvän. Suurin palveluiden tuottaja on Varsinais-Suomen sairaanhoitopiiri.

Hoito- ja hoivapalveluissa palveluostojen osuus on noin 26 % kokonaiskustannuksista. Kaikkien merkittävien palveluostojen arvioidaan kasvavan tulevaisuudessa. Syynä tähän on kasvava ikäihmisten määrä. Merkittävin ostettava palvelu on ikäihmisten tehostettu palveluasuminen. Raisio on siinä mukana seudullisessa puitesopimuksessa. Palvelu kilpailutettiin vuonna 2017.

Perhepalvelujen tulosalueella palveluostojen osuus kokonaiskustannuksista on 74 %. Tavoitteena on lisätä ennaltaehkäisevää työtä omana toimintana ja vähentää sijaishuollon palvelujen ostoa. Merkittävin ostettava palvelu on sijaishuollon palvelut. Raisio on mukana seudullisessa puitesopimuksessa ko. palvelussa. Avohuollon palvelujen ostot kilpailutettiin seudullisesti kuluvana vuonna.

Aikuissosiaalityön tulosalueella palveluostojen osuus on noin 7 %. Merkittävimmät ostettavat palvelut ovat erityisryhmien asumispalvelut. Vuonna 2015 erityisryhmien asumispalvelut olivat kirjanpidollisesti aikuisten psykososiaalisten palvelujen alla. Vuoden 2016 alusta erityisryhmien asumispalvelut ovat aikuissosiaalityön alla, joten vuodesta 2016 alkaen palvelujen ostojen osuus aikuissosiaalityön toimintakuluista kasvavat. Ko. palveluissa Raisiolla ei ole omaa tuotantoa, joten kaikki ne palvelut ostetaan. Erityisryhmien kuntouttavien asumispalveluiden kilpailutus toteutettiin vuoden 2016 aikana.

Palvelu	Henkilötyövuodet 2016	Henkilöstö-kustannukset	Palvelun kokonaiskustannukset (ulkoiset)	Henkilöstökustannukset/ kokonaiskustannukset (%) (ulkoiset)	Palveluostojen kustannukset (ulkoiset)	joista asiakaspalveluiden ostot kunnilta (Tili 4310)	joista asiakaspalveluiden ostot ky:tä (Tili 4320)	joista asiakaspalveluiden ostot muilta (Tili 4330)	joista muut asiakaspalveluiden ostot yhteensä	Palveluostot (ulkoiset)/ kokonaiskustannukset (%) (ulkoiset)
Aikuissosiaalityö	32,46	1 431 605	11 696 985	12,24 %	3 385 608	170 435	-	2 904 699	310 474	28,94 %
Aikuisten psykososiaaliset palvelut	19,12	790 875	1 416 096	55,85 %	546 476	56 342	17 796	363 890	108 448	38,59 %
Erikoissairaanhoido	0,00	94 139	36 060 437	0,26 %	35 966 297	3 330	35 873 915	89 053	0	99,74 %
Hallinto	5,29	393 344	513 797	76,56 %	99 891	3 994	-	7 312	88 585	19,44 %
Hoido- ja hoivapalvelut	313,59	13 972 363	23 622 347	59,15 %	6 451 334	472 448	196 587	4 665 251	1 117 048	27,31 %
Kuntoutuspalvelut	13,03	572 983	836 384	68,51 %	104 552	1 902	2 041	67 708	32 901	12,50 %
Perhepalvelut	35,75	1 951 380	7 760 710	25,14 %	5 585 571	50 684	899 543	3 463 191	1 172 153	71,97 %
Suun terveydenhuolto	47,90	2 826 057	3 439 834	82,16 %	277 769	20 157	61 651	10 154	185 808	8,08 %
Työterveyshuolto	18,03	1 073 037	1 664 814	64,45 %	545 274	-	148 963	272 135	124 176	32,75 %
Vammaispalvelut	32,10	1 535 182	6 192 385	24,79 %	2 951 759	18 481	275 645	1 907 794	749 839	47,67 %
Vastaanottopalvelut	83,48	4 748 206	7 356 348	64,55 %	1 927 690	105 439	1 006 211	376 200	439 840	26,20 %
	600,75	29 389 172	100 560 137	29,23 %	57 842 222	903 211	38 482 352	14 127 387	4 329 272	57,52 %

Sis. laboratorio- ja
röntgenostot tililtä 4430
(TYKS-SAPA)

Välilehdillä ilmoitettu tulosalueiden tärkeimmät ostettavat palvelut

ERIKOISSAIRAANHOIDON JA VASTAANOTTOIMINNAN TÄRKEIMMÄT OSTETTAVAT PALVELUT					
Palvelu	Tuottaja	Mitä ostetaan	Kustannukset/vuosi 2016	Ennuste	Perusteet
Erikoissairaanhoito	VSSHP	50 eri erikoisalaa, vuodeosasto ja polikliinikkahoitoa	35 869 154	Jatkuu ennallaan	Pakkokuntayhtymä
	Yksi tuottaja	Saattohoito muutamalle potilaalle /vuosi	6 500	Jatkuu ennallaan	Vain erityistilanteissa, vain yksi tuottaja
Aikuisten psykososiaaliset palvelut	Useita tuottajia	Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut	-		
	4 tuottajaa	Päihdekuntoutus laitos- ja avokuntoutuksena	330 000	Jatkuu ennallaan	Ei omaa tuotantoa, lakisääteinen toiminta
Kuntoutuspalvelut	Noin 40 tuottajaa	Fysio-, toiminta- ja puheterapian ostopalvelut + diabeetikon jalkojen hoito + kaupungin oma veteraaniraha	50 000	ennallaan	Veteraanien määrä vähenee, diabeetikkojen määrä kasvaa
	Useita tuottajia	Veteraanikuntoutus laitospalvelut	taseessa	Vähenee	Valtiokonttori kilpailuttaa ja rahoittaa
	Useita tuottajia	Veteraanikuntoutus avokuntoutus	taseessa	Vähenee	Valtiokonttori rahoittaa suuren osan
Suun terveydenhuolto	Useita tuottajia	Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut	-		
	Useita tuottajia	Perus- ja erikoishammashoito	17 000	Vähenee	Erikoistuva hammalääkäri tuottaa osan aiemmin ostetuista palveluista
Vastaanottoiminta	11 tuottajaa	Erikoislääkärikonsultaatiot ja erityistutkimukset sekä seulonnat	200 000	Jatkuu ennallaan	Kilpailutettu, korvaa kalliimpia esh käyntejä
	Useita tuottajia	Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut	-		
	VSSHP	Laboratorio- ja kuvantamispalvelut	950 000	Jatkuu ennallaan	Oikea hoidon porrastus
Työterveyshuolto	11 tuottajaa	Erikoislääkärikonsultaatiot ja erityistutkimukset	30 000	Jatkuu ennallaan	Kilpailutettu, korvaa kalliimpia esh käyntejä
	2 tuottajaa	Ostopalvelulääkärit	150 000	ennallaan	Juuri kilpailutettu, korvaa kalliimpia esh käyntejä
	VSSHP	Laboratorio- ja kuvantamispalvelut	180 000	Jatkuu ennallaan	Oikea hoidon porrastus
	Useita tuottajia	Toimisto-, pankki- ja asiantuntijapalvelut	-		

HOITO- JA HOIVAPALVELUIDEN TÄRKEIMMÄT OSTETTAVAT PALVELUT					
Palvelu	Tuottaja	Mitä ostetaan	Kustannukset/vuosi 2016	Ennuste	Perusteet
Hoito- ja hoivapalvelut	15 toimittajaa	Ikäihmisten ympärivuorokautinen hoitopalvelu	4 736 841 (brutto) 3 959 652 (netto)	Kasvaa tulevaisuudessa	Ostopalvelu täydentää omaa tuotantoa (puitesopimus 30.4.2017 + kaksi optiovuotta). Palvelua ollaan kilpailuttamassa vuonna 2017. Tulevaisuudessa palvelutarve kasvaa palvelutarpeen lisääntymisen vuoksi. Lyhyellä aikavälillä olisi hyvä pohtia, että lisätäänkö Raisiossa omaa tuotantoa, esim. yhdellä omalla tehostetun palveluuseumisen yksiköllä, jonka yhteydessä voisi olla myös ryhmäkoti tyyppistä asumista. Intervalliyksikön liittäminen ryhmäkodin yhteyteen olisi toiminnallisesti (synergia) järkevää. Myös perhehoito (Kaarinan malli) samaan yhteyteen voisi olla toimiva ratkaisu.
	Kunta tuottaa	Ravitsemuspalvelut Ruskon yksiköihin, kotikunta-asiakkaat, sairaalahoido toisen kunnan sairaalassa	357 720	Jatkuu ennallaan	Ruskon kunta tuottaa ravitsemuspalvelut omalle kunnalle, kotikunta-asiakkaiden hoito perustuu lakiin, sairaalahoido (yl. Akuuttihoito) toisen kunnan
	VSSHP	Laboratorio- ja röntgenpalvelut	228 820	Jatkuu ennallaan	Hoidon porrastukseen liittyvä
	VSSHP	Hoitotarvikkeet	446 020	Kasvaa tulevaisuudessa	Erytisesti vaippakustannukset kasvavat. Kasvaa myös monipuolistuvien hoitotarvikkeiden vuoksi. VSSHP kilpailuttaa käytettävät tuotteet
	VSSHP	Lääkkeet	336 320	Vahteleva	Lääkkeet toimittaa VSSHP:n lääkekeskus, vaihteluun vaikuttaa lähinnä sairaalassa hoidossa olevien potilaiden lääkehoidontarve erilaisiin sairauksiin, ei voida ennakoita. Lääkekeskus kilpailuttaa käytettävät lääkkeet.
	Useita tuottajia	Matkustus- ja kuljetuspalvelut (tili 4420), kuten taksi data, V-S:n pelastuslaitos, lääkekuljetukset, kotiateriakuljetukset	553 621	Kasvaa tasaisesti	Osa kilpailutettu, sairaankuljetus lakisääteinen/alueellinen
	Turun Tekstiilihuolto Oy	Puhtaanapito- ja pesulapalvelut, työvaatteet sekä potilaiden/asiakkaiden pyykkihuolto	118 420	Kasvaa hieman	Kilpailutettu palvelu
	Useita tuottajia	Toimisto- ja asiantuntijapalvelut, esim. Medbit, Tieto, Aditro, Kuntarekry, CGI	196 540	Kasvaa vuosittain	Suurin osa liittyy sähköisten ohjelmistojen ylläpitämiseen
	Useita tuottajia	Perhehoito	43 560	Tavoitellaan kasvua	Perhehoito edullista ikäihmisten ympärivuorokautishoitoa
	Useita tuottajia	Koneiden ja laitteiden huolto	51 580	Jatkuu ennallaan/kasvaa	Kasvuun vaikuttaa olemassa olevien laitteiden ikä, vaikuttaa huolto- ja korjaustarpeeseen
	Useita tuottajia	Posti- ja telepalvelut (ICT)	-	Kasvuuaa	Operaattoripalvelut kilpailutettu, ICT -palveluiden kasvuun vaikuttaa erilaisten älylaitteiden käytön lisääntyminen esim. kotihoidossa

PERHEPALVELUIDEN TÄRKEIMMÄT OSTETTAVAT PALVELUT					
Suurtuote	Tuottaja	Mitä ostetaan	Kustannukset/vuosi 2016	Ennuste	Perusteet
Lastensuojelun avohuolto	Useita	Tehostettu perhetyö, tukihenkilö- ja perhetoiminta ym.	1 094 309,-	Osa kustannuksista siirtyy ehkäisevämpiin suurtootteisiin	Tavoitellaan oman toiminnan tehostamista. Osa palveluista joustavuuden ja intensiteetin kannalta järkevää ostaa ulkopuolisilta toimittajilta. Seudullinen kilpailutus järjestetään Turun toimesta vuoden 2016 alussa.
Kodin ulkopuolelle sijoitetut	VSLSKY sekä useita yksityisiä toimittajia	Sijaishuollon palvelut laitoksissa ja perheissä	3 378 933,-	Säilyy samana, tavoite vähentää	Saavutettu taso alle valtakunnan keskiarvoa. Realistinen tavoite säilyttää palvelutarve ja -ostot samana. Seudullinen kilpailutus tehty.
Jälkihuolto	Useita	Jälkihuollon palvelut itsenäistyville nuorille	42 740,-	Säilyy samana, vuosittainen vaihtelu suurehkoa	Palvelujen ostoa saatu vähennettyä omaa toimintaa tehostamalla. Osa jälkihuollossa olevista nuorista kuitenkin esim. eri paikkakunnilla, jolloin kyseeseen tulevat vain ostopalvelut.

AIKUISSOSIAALITYÖN TÄRKEIMMÄT OSTETTAVAT PALVELUT (Raisio+Rusko)					
Palvelu	Tuottaja	Mitä ostetaan	Kustannukset/vuosi 2016	Ennuste	Perusteet
Asumispalvelut erityisryhmille (pähde-, mielenterveys- ja elämäntilanteelliset syyt)	Useita	Tuettu asuminen, palveluasuminen ja tehostettu palveluasuminen	1 854 379	Mahdolliseen palvelutarpeen kasvuun pyritään vastaamaan kevyemmällä ja edullisemmilla palvelumuodoilla	Omaa tuotantoa ei ole. Ei ole odotettavissa merkittävää muutosta
Sosiaalihuoltolain mukaiset kuljetuspalvelut	Taxi-data	Kuljetuspalvelu	179 295	Odotettavissa jonkin verran kasvua ensi sijaisesti sen vuoksi, että siirtyvät vammaispalveluista sosiaalihuoltolain mukaiseen palveluun	Ei ole tällä hetkellä muuta tapaa tuottaa ko palvelua
Kuntouttava työtoiminta	Raina-säätiö, Lounais-Suomen työllistäjät	Kuntouttava työtoiminta	236 532	Tarve kasvaa ajan, vaikka omaa toimintaakin lisätään koko ajan	Omat palvelut eivät riitä ja pitkäaikaistyöttömien aktivointi pienentää työmarkkinatukilaskua
Sosiaalityö	Turun kaupungin tulkkikeskus	Tulkkaukspalveluita	80 029		

VAMMAISTEN PALVELUIDEN TÄRKEIMMÄT OSTETTAVAT PALVELUT (Raisio ja Rusko)

Palvelu	Tuottaja	Mitä ostetaan	Kustannukset/vuosi 2016	Ennuste	Perusteet
Vaikeavammaisten palveluasuminen	Validia ym. palveluntuottajia	Palveluasumista ja tehostettua palveluasumista	1 039 970		Omaa palvelutuotantoa ei ole
Vaikeavammaisten kuljetuspalvelut	Taxidataan kuuluvat yritykset	Kuljetuspalvelua	514 129		Ei ole muuta palvelua tähän tarpeeseen

KEHITYSVAMMAHUOLLON TÄRKEIMMÄT OSTETTAVAT PALVELUT					
Palvelu	Tuottaja	Mitä ostetaan	Kustannukset/vuosi 2016	Ennuste	Perusteet
Kehitysvammahuolto	Kunta tuottaa	Kehitysvammaisten työtoimintaa		Jatkuu ennallaan/kasvaa	Ostopalvelua täydentää omaa tuotantoa, ostopäätökseen vaikuttaa asiakkaan hoidon tarve.
	Eriyishuoltopiiri (kuntayhtymä)	Asumispalvelut, laitoshoido	272 942 €/vuosi	Jatkuu ennallaan	Ostopalvelua täydentää omaa tuotantoa, ostopäätökseen vaikuttaa asiakkaan hoidon tarve.
	Useita tuottajia	Asumispalvelut, päiväkeskuspalvelut, työtoimintaa	785 881 €/vuosi	Jatkuu ennallaan	Ostopalvelua täydentää omaa tuotantoa, ostopäätökseen vaikuttaa asiakkaan hoidon tarve.
	Taksidata	Matkustus- ja kuljetuspalvelut	78 066 €/vuosi	Kasvaa hieman	Kilpailutettu palvelu
	Useita tuottajia	Perhehoito, korvaa omaishoidon lakisääteisiä vapaapäiviä	71 003€/vuosi	Tavoitellaan kasvua	Perhehoito edullista tilapäishoitoa

Teknisen keskuksen palvelutuotantosuunnitelma

11.12.2017

Tekninen johtaja Antti Kortteen näkemys:

Teknisen keskuksen palvelutuotantosuunnitelmaan liittyviä määrittelyitä:

- Taulukoissa olevat luvut ovat kunkin palvelun ulkoisia menoja.
- Toimintaa kuvataan palvelujen käyttötalouden kautta, investointeja ei ole tässä huomioitu. Tämä näkyy esimerkiksi suunnittelun ja rakennuttamisen puolella.

Suurimmat rakenteelliset muutokset teknisen keskuksen palveluitten järjestämisessä lähitulevaisuudessa johtuvat lähinnä tulevasta sote-ratkaisusta. Kokonaisuudessaan sote-ratkaisulla on suhteellisen pieni vaikutus tekniseen keskuksen sijoitettujen tukipalveluitten palvelutuotantoon.

Sote -uudistus tulee voimaan aikaisintaan vuoden 2020 alusta. Sote -uudistuksen voimaantulakilun mukaan kuntien palveluksessa olevat henkilöt, jotka työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoon liittyvissä tukipalvelutehtävissä (esim. keskitetty ruokahuolto, siivous, kiinteistötoimi, taloushallinto, IT-palvelut), siirtyvät maakunnan, maakunnan julkisoikeudellisen laitoksen eli maakunnan palvelulaitoksen tai maakunnan omistaman yhtiön palvelukseen, mikäli henkilön tosiasiallisista työtehtävistä vähintään puolet on kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tukitehtäviä.

Sote-uudistuksen vaikutukset ulottuvat tilapalveluissa lähinnä kiinteistönhoidon, siivouksen ja ruokapalvelujen henkilöstöön. Tällaisia henkilöitä on tilapalveluissa tällä hetkellä seuraavasti: ruokapalvelut 10 henkilöä, siivous 4 henkilöä ja kiinteistöhoito 1 henkilö. Vaikutus tilapalvelujen palvelutuotantoon on enimmilläänkin vain n. 11 % tilapalvelujen henkilökunnan kokonaismäärästä eli n. 15 henkilötyövuotta.

Hallintopalveluiden osalta sote uudistus vaikuttaa palkanlaskenta palveluihin 2 htv:n verran. Muutos on otettu huomioon siten, että uutta henkilöstöä on palkattu määräaikaisena vuoden 2019 maaliskuulle saakka. Koska sote-uudistus on lykkäätynyt vuoteen 2020 ja sen toteutuminen ei ole edelleenkaan varmaa, tulee vuoden 2018 aikana ratkaistavaksi määräaikaisen henkilöstön vakinaistaminen. Henkilöstöresursseja ei voida vähentää niin kauan, kuin sosiaali- ja terveystoimi kuuluu kaupungin organisaatioon. Sote-uudistuksessa se tukipalvelujen henkilöstö, jonka työtehtävistä vähintään puolet on sosiaali- ja terveystoimen tukitehtäviä, siirtyy maakunnan palvelukseen.

Tietohallintopalveluissa sote -ratkaisuun pystytään sopeutumaan, kunhan ratkaisun sisältö on selvillä. Tietohallintopalveluissa muutos voisi koskea noin 2-3 henkilöä. Sote -ratkaisun IT-sisältöä selvittämään on perustettu työryhmä, jonka työn valmistuttua tiedetään kuinka asia tullaan ratkaisemaan. Muutostarpeisiin ehditään sopeutua, esimerkiksi eläköitymisten yhteydessä. IT -puolella myös oman kaupungin palvelutarve kasvaa koko ajan, varsinkin sivistyspalvelujen kohdalla. Jatkossa tullaan tarvitsemaan lisää resurssia, joko omana työnä tai ostopalveluna, riippumatta sote -ratkaisusta.

Maankäyttö- ja kunnallisteknisissä palveluissa palveluitten tuotantotapaan liittyviä muutoksia ei ole nyt näköpiirissä ja sote -ratkaisulla ei ole suurta merkitystä näihin palveluihin. Näiden palveluiden tuotantotapa pidetään ennallaan. Koneiden nykyaikaisuuteen ja kuljetuskalustoon tulee panostaa jatkossa enemmän, mikäli omaa katu- ja viheralueiden kunnossapidon tuotantoa halutaan ylläpitää ja kehittää.

Eläköityminen

Teknisen keskuksen henkilöstön eläköitymistä kuvaa oheinen taulukko, jossa on kuvattu palveluittain henkilöstön eläköitymistä vuoteen 2025 mennessä. Taulukossa on niiden henkilöiden määrä, joiden laskennallinen eläkeikä täyttyy kyseisinä vuosina. Kokonaisuudessaan voidaan kuitenkin puhua vain arviosta, sillä eläkeiän saavuttaneista moni jatkaa edelleen töissä. Joka tapauksessa pitemmällä aikavälillä eläköitymistä voidaan hyödyntää toiminnan tehostamisessa.

Teken henkilöstön eläköityminen 2025 asti

Vuosi	Tilap.	Kuntek.	Maank.	Tietoh.	Hallinto	Ymp.	Yhteensä
2011 -2013	12		3			1	16
2014	10	4	4				18
2015	7			1	2		10
2016	5				2		7
2017	5	1	1		3	1	11
2018	5		2	1			8
2019	4	2	4				10
2020	7	1					8
2021	5	3	1			4	13
2022	2	3	2				7
2023	4	3	2		2		11
2024	2	4			1	2	9
2025	5	2		1		1	9
Yhteensä	73	23	19	3	10	9	137

Teken henkilötyövuosien kehitys

Vuosi	2012	2013*	2014*	2015	2016	2017	2018
Htv	255,1	240,8	233	250,2	250	237,9	236,4

* Vuosiin sisältyy lomautus tai talkoovapaa.

Tilapalvelujen arvio toimintaympäristöstä ja kehityksestä

Kiinteistöpäällikkö Kalevi Laitisen arvio:

Eri tuotantovaihtoehtojen kannattavuus

Pääosin itse tuotettuna sisäisenä tukipalveluna tilapalvelujen palvelualueen ulkoiset toimintakulut ovat kasvaneet neljässä vuodessa tp-13 → ta-17 yhteensä vain n. 3,2 prosenttia (n. 0,4 M€). Vuosina 2013 - 2014 toteutettiin kaikkein rajuimmat sopeuttamistoimenpiteet (mm. lomautuksia, talkoovapaita, kunnossapidon tason laskua ym.). Vuodesta 2012 laskien tilapalvelujen palvelualueen ulkoiset toimintakulut ovat pudonneet viidessä vuodessa tp-12 → ta-17 yhteensä n. 4,3 prosenttia (n. 0,6 M€).

Suhdeluku kiinteistökustannukset/henkilökunnan määrä on kehittynyt seuraavasti:

-	tp-12	7.143 €/htv
-	tp-13	6.694 €/htv
-	tp-14	6.515 €/htv
-	tp-15	6.680 €/htv
-	tp-16	6.692 €/htv.

Tilapalvelujen tulosyksiköt ovat hyvin organisoituja ja johdettuja sekä henkilökunta koulutettua, ammattitaitoista, luotettavaa ja motivoitunutta. Kokonaistaloudellisesti (kiinteistöjen kunnan ja arvon säilyvyys, sisäilman laatu ym.) kaupungin etua ajatellen kaupungin ei ole perusteltua harkita muita vaihtoehtoja tilapalvelujen tuottamiseen, vaan jatkaa määrätietoista tilapalvelujen oman toiminnan ja yhteistyön kehittämistä toimivana palvelukokonaisuutena.

Palvelun laatu eri tuotantomuodoissa

Tilapalvelujen ulkoista palvelukykyä mittaavien asiakaskyselyjen mukaan asiakkaat kokevat palvelujen laadun olevan tavoitetason ja odotusten mukaista.

Palvelun laatua takaavina ja parantavina tekijöinä vaikuttavat mm.

- kiinteistöhoitajien ja kiinteistöpäivystäjän käytävissä oleva nykyaikainen kiinteistöjen keskitetty ohjaus- ja valvontajärjestelmä sekä huoltokirjaohjelma sisältäen mm. palvelupyynnöt kiinteistöiltä, erilaisia kiinteistötietoja, suodattimien vaihto-ohjelman, ilmanvaihtokanavien nuohoustiedot, energiankulutuksen seurannan, päivystystunnit ja lomasuunnittelun. Em. keskitetty ohjaus- ja valvontajärjestelmä on päivitetty vv. 2015 - 2016 uusimpaan versioonsa, sisältäen mm. uudet alakeskukset kiinteistöissä sekä järjestelmää valvovan tietokoneohjelman.
- siivouspalvelujen johtamisen, laadun varmistuksen ja jatkuvan kehittämisen välineenä siivousyksiköllä käytössä oleva Rasion kaupungissa ainutlaatuinen ISO 9001:2008 standardin mukainen laatujärjestelmä; laatujärjestelmään sisältyen suoritetaan siivousyksikössä vuosittain sisäisiä arviointeja (auditointeja). Toimintaa kehitetään myös siivoojien kouluttautumisella. Siivousyksikön siivoojista 83 %:lla on laitoshuoltajan ammattitutkinto tai muu sitä vastaava koulutus. Tällä hetkellä kuusi siivoojaa suorittaa siivoustyönohjaajan erikoisammattitutkintoa.

- siivousyksikön käytössä oleva työkirjaohjelma sisältäen mm. työnohjauksen, lomasuunnittelun, työtuntikirjauksen, avainrekisterin ja koneluettelon; asiakaskohtaisen siivouspalvelun suunnittelu toteutetaan siivoustyön työmäärän laskentaohjelmalla
- ruokapalvelujen tuotannon ohjaaminen kilpailukyvyyn varmistamiseksi jatkuvan parantamisen mallilla kehittämällä tuotannonohjausjärjestelmää edelleen.

Ulkoa markkinoilta ostettu palvelu ei todennäköisesti nostaisi palvelun laatua, vaan päinvastoin monelta osin laskisi sitä nykyisestä.

Tuleva kehitys

Tilapalvelujen ydinosaamista sekä yksiköiden välistä yhteistyötä, toimintaprosesseja ja eri asiakassegmenttien tarpeisiin perustuvia palveluratkaisuja kehitetään jatkossa edelleen.

Sote-uudistus tulee voimaan aikaisintaan vuoden 2020 alusta ja sen vaikutukset ulottuvat tilapalveluissa vähäisessä määrin lähinnä kiinteistönhoidon, siivouksen ja ruokapalvelujen henkilöstöön. Seuraavassa otteita hallituksen esityksestä eduskunnalle maakuntien perustamista ja sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisen uudistusta koskevaksi lainsäädännöksi:

Henkilöstö

Kuntien palveluksessa olevat henkilöt, jotka työskentelevät sosiaali- ja terveydenhuollon palvelutuotantoon liittyvissä tukipalvelutehtävissä (esim. keskitetty ruokahuolto, siivous ja kiinteistötoimi), siirtyvät maakunnan, maakunnan julkisoikeudellisen laitoksen eli maakunnan palvelulaitoksen tai maakunnan omistaman yhtiön palvelukseen, mikäli henkilön tosiasiallisista työtehtävistä vähintään puolet on kunnan sosiaali- ja terveydenhuollon tukitehtäviä. Tällaisia henkilöitä on tilapalveluissa tällä hetkellä seuraavasti: ruokapalvelut 10 henkilöä ja siivous 4 henkilöä.

Sote-uudistuksen vaikutus tilapalvelujen palvelutuotantoon on enimmilläänkin vain n. 10 % tilapalvelujen henkilökunnan kokonaismäärästä eli n. 14 henkilötyövuotta.

Toimitilat

Perusterveydenhuollon ja sosiaalitoimen käytössä olevat toimitilat siirtyvät sote-uudistuksessa maakunnan hallintaan 1.1.2020 alkaen. Jos kunta ei itse omista tiloja, vaan ne ovat sen hallinnassa toimitilojen hallintaan oikeuttavan sopimuksen perusteella, kunta siirtää sopimuksen maakunnalle. Jos maakunnan järjestämisvastuulle kuuluvaa toimintaa ja kunnan muuta toimintaa järjestetään samoissa toimitiloissa, kunta ja maakunta sopivat tilojen kustannusvastuun jakautumisesta esimerkiksi käytettävien tilojen suhteessa.

Maakunnan ja kunnan välillä solmitaan sosiaali- ja terveystoimen käytössä olevien, kunnan omistamien toimitilojen hallinnasta siirtymäkauden vuokrasopimus (3 + 1 vuoden sopimus) siten, että se olisi voimassa vähintään 31.12.2022 ja enintään 31.12.2023 saakka. Siirtymäkauden vuokrasopimuksen mukaisen vuokran tulisi kattaa kunnalle toimitilasta aiheutuvat kohtuulliset pääomakustannukset ja tilojen ylläpitokustannukset.

Tekninen keskus
Tilapalvelujen palvelualue

Palvelu	Henkilötyövuodet	Henkilöstö- kustannukset	Henkilöstökustannukset/ kokonaiskustannukset %	Palveluostojen kustannukset	Palveluostot/ kokonaiskustannukset %	Toimittaja	Asiakasmäärä	Perustelut tuotantotavalle
Suunnittelu ja rakennuttaminen	2,0	108 765	84,3	18 617	14,4	Ohjelmistoyrityksiä ym.		Suunnittelu käyttötalouden kohteiden osalta toteutetaan pääosin omana työnä.
Rakennusten kunnossapito	12,0	444 372	49,2	269 682	29,9	Rakennus-, asbestipurku-, talotekniikka- ym. yrityksiä		Palvelut tuotetaan osittain omana työnä ja loput ostetaan ulkoa.
Kiinteistönhoito	18,0	737 697	18,8	1 038 565	26,4	Talotekniikka-, rakennusautomaatio- ym. yrityksiä; alueurakoitsija		Palvelut tuotetaan osittain omana työnä ja loput ostetaan ulkoa.
Siivous	45,0	1 581 161	86,2	55 280	3,0	Siivouskoneiden huolto- ym. yrityksiä		Palvelut tuotetaan joustavan palvelun ja sovitun laadun takaamiseksi omana työnä.
Tilahallinto ja isännöinti	2,0	94 393	4,9	172 498	9,0	Talotekniikka-, purku- ym. yrityksiä		Palvelut tuotetaan omana työnä.
Ruokapalvelut	55,0	2 016 228	50,7	203 013	5,1	Ohjelmisto-, ruokakuljetus-, keittiölaitehuolto-, työvaatehuoltoyrityksiä		Palvelut tuotetaan joustavan palvelun ja sovitun laadun takaamiseksi pääosin omana työnä. Tehdyn kustannusvertailun perusteella oma tuotanto on hinta-laatusuhteeltaan kustannustehokkain tapa palvelujen järjestämiseksi.
Tilapalvelujen palvelualue yht.	134,0	4 982 616	39,3	1 757 655	13,9	Erilaisia yrityksiä kymmenittäin		Palvelut tuotetaan pääosin omana työnä ja osittain ostopalveluna. Tilapalvelujen eri yksiköt toimivat hyvässä yhteistyössä koko kiinteistöjen elinkaaren ajan vastaten kiinteistöjen kunnon ja arvon säilyvyydestä sisäilman laatu huomioon ottaen. Tätä kokonaistaloudellisesti kaupungin kannalta edullista palvelukokonaisuutta ei ole perusteltua rikkoo edes osia siitä ulkoistamalla.

* Vuoden 2017 talousarvion kustannukset (ulkoiset toimintakulut)

** Vuoden 2017 henkilötyövuosien määrä

Kunnallisteknisten palvelujen arvio toimintaympäristöstä ja kehityksestä

Va. kaupungininsinööri Marika Nurmikon arvio:

Arvio toimintaympäristöstä ja sen muutoksista

Kunnallistekniset palvelut vastaavat katujen ja yleisten alueiden hoidosta, ylläpidosta sekä kunnossapidosta. Kunnallisteknisten palveluitten toimintaympäristöä on muutettu siten, että omasta infrainvestointien rakentamisesta on luovuttu ja samaan aikaan alueiden kunnossapidon kilpailuttamisessa on siirrytty suurempiin kokonaisuuksiin.

Kesähoito tehdään suurelta osin omana työnä omalla kalustolla (Kunnallisteknisten palveluiden tuotantoyksikkö). Talvihoidon osalta on suurelta osin siirrytty alueurakointiin, jossa kilpailutettu yritys ottaa hoidosta kokonaisvastuun ja valvontavastuu jää kaupungille. Omana työnä tehdään Raision keskustan (teiden, pihojen) ja merkittävimpien kiinteistöjen talvihoito.

Kunnallisteknisten palveluiden syksyllä 2015 muutetun organisaation toiminta on vakiintunut ja toimii tehokkaasti.

Infraomaisuuden hallintaan ja tilaajatoimintoihin (suunnitteluttaminen, rakennuttaminen, valvonta) keskittyviin tehtäviin tulee panostaa. Kaupungin tulee huolehtia siitä, että infraomaisuuden arvo säilyy ja kasvaa tulevaisuudessa. Tämä vaatii tilaajaosaamisen säilyttämistä omassa organisaatiossa.

Kunnallistekniset palvelut tuottaa palvelunsa hyödyntämällä markkinoita monipuolisesti. Oman tuotannon lisäksi palveluiden tuotantoon käytetään urakoitsijoita eri urakointimuodoilla. Kolmannen sektorin palveluita hyödynnetään niille sopivissa tehtävissä. Palveluita on hankittu yhteistyössä suurempien organisaatioiden kanssa kun se on katsottu kaupungin kannalta edulliseksi. Palveluita hankittaessa tuotantomuoto ei saa vaikuttaa palvelun laatuun.

Tuotantovaihtoehtojen kannattavuus riippuu tuotettavasta palvelusta, markkinatilanteesta sekä siitä millaiset omat resurssit ovat käytettävissä. Viime aikoina palveluja on hankittu suurempina kokonaisuuksina.

Sote - ratkaisun mahdolliset vaikutukset

SoTe – ratkaisujen vaikutus kunnallisteknisten palveluiden palveluhankinta- tai investointitarpeisiin on nykyisten tietojen mukaan vähäinen.

Tekninen keskus
Kunnallistekniset palvelut

Palvelu	Henkilötyövuodet	Kokonaiskustannus	Henkilöstö- kustannukset	Henkilöstökustannukset/ kokonaiskustannukset %	Palveluostojen kustannukset	Palveluostot/ kokonaiskustannukset %	Toimittaja	Asiakasmäärä	Perustelut tuotantotavalle
Suunnittelu	4,0	206 265	165 131	80 %	39 207	19 %	Kilpailutetut konsulttitoimistot		Henkilöstökustannukset muodostuvat suunnitteluttamisesta ja pohjatietojen yms. hankinnasta. Varsinainen suunnittelutyö on ulkoistettu konsulleille. Suunnitteluttaminen sisältää kaikkien suunnitelmien kustannukset, palveluostot kohdistuvat ainoastaan yleissuunnitteluhankkeisiin. Investointihankkeiden suunnittelu kohdistetaan investointeihin.
Joukkoliikenne		1 168 000			1 168 569	100 %	Föli		Joukkoliikennepalvelut tuotetaan seudullisesti.
Rakennuttaminen	1,0	82 026	71 422	87 %	7 673	9 %			Investointihankkeiden ohjelmointi, kilpailutus ja valvonta sekä työnaikainen yhteistoiminta kaupunkilaisten suuntaan pidetään tilaajan hallinnassa.
Kunnossapito ja hoito	2,0	2 264 599	144 444	6 %	1 302 045	57 %	Hoitourakat on pääosin kilpailutettu alueurakoina. Toimittajia ovat: Destia, Lemminkäinen, Kuntec. Kunnossapitourakat on pääosin kilpailutettu puitesopimustyyppisesti yksikköhintaurakoina. Toimittajia ovat: Turku Energia, Sähkö-Insto ja NCC		Hoitourakoissa alueurakkamalli antaa urakoitsijalle mahdollisuuden kehittää toimintatapojaan, pitkällä aikavälillä tämä hyödyttää myös tilaajaa. Kunnossapitourakoissa yksikköhintaperusteinen urakkamuoto on joustavuutensa ansioista paras.
Tuotanto ja logistiikka	27,0	1 618 758	1 320 986	82 %	134 182	8 %	Konekaluston huoltoyritykset, eräät erikoistuntikoneet (esimerkiksi tiekarhut).		Kunnossapidosta ja hoidosta tehdään omana työnä noin puolet. Oman työn osuus kohdistetaan poikkeaviin tai muuten vaikeasti kilpailutettuihin töihin.
Materiaalipalvelut	3,0	341 746	111 945	33 %	6 318	2 %	Erilaiset puhtaanapito ja kunnossapitopalvelut		Materiaalipalvelut kilpailuttaa tarvikkeiden hankinnan vuosisopimuksia, pientarvikkeita, vesihuollon tarvikkeita yms. Hankintojen keskittäminen, materiaalipalveluiden hankintaosaaminen ja markkinoiden tuntemus tuo säästöä materiaalien hankintaan.

* Vuoden 2017 talousarvion kustannukset

** Vuoden 2017 henkilötyövuosien määrä

Maankäyttöpalvelujen arvio toimintaympäristöstä ja kehityksestä

Maankäyttöpäällikkö Outi Pekkalan arvio:

Arvio eri tuotantovaihtoehtojen kannattavuudesta

Vuoden 2010 alusta yhdistettiin mittaus- ja kaavoituspalvelut yhdeksi maankäyttöpalveluksi. Tällä osaltaan tavoiteltiin myös tuottavuuden parantumista. Ajalla 2010 – 2017 on maankäyttöpalveluiden henkilöstö vähentynyt eläköitymisten kautta kolmanneksella, lähinnä entisestä mittauspalvelusta, mikä osaltaan on väistämättä vaikuttanut nykymuotoisesti järjestettävän tuotantotavan kannattavuuteen parantavasti.

Henkilöstön vähentyessä on maastomittauspuolella keskitytty enemmän kartanpitoa ja kaavoitusta palvelemaan mittaamiseen ja esim. kunnallisteknisille palveluille tehtyä mittauksia on vähennetty. Kunnallistekniset palvelut hankkii tarvittaessa lisäresursseja markkinoilta.

Samanaikaisesti kaavoitustöiden osalta hyödynnetään mahdollisimman pitkälle oman henkilöstön työpanosta ja asiantuntijapalveluita käytetään vain erityistehtävissä.

Palveluiden nykyistä laajamittaisempi hankkiminen kaupunkiorganisaation ulkopuolelta vaatii hankintaosaamisen säilyttämistä ja panostamista siihen. Palvelualueen tehtävät koostuvat useammasta, erityyppistä asiantuntijuutta vaativasta tehtäväalueesta, jolloin näiden kaikkien osa-alueiden hankintaosaamisesta pitäisi huolehtia, samoin kuin riittävästä resursseista ohjata ja valvoa ulkoa hankitun palvelun laatua ja kannattavuutta.

Maankäytönsuunnittelu ja kunnan maaomaisuuden hallinta ovat kunnan keskeisiä strategisia tehtäväalueita, joissa tulee erityisesti nähdä kannattavuuden lisäksi laadullisia sekä kaupungin kilpailukykyyn liittyviä seikkoja. Kokonaisuutena voidaan todeta nykymuotoisen tuotantotavan olevan kunnalle kokonaiskannattavaa.

Arvio palvelun laadusta eri tuotantovaihtoehdoissa

Henkilöstön voimakas vähentyminen on luonnollisesti ollut haaste myös palvelun laadulle. Kokonaisuutena on kuitenkin pystytty nykymuotoisella tuotantotavalla hyvin vastaamaan kaupunkikehityksen vaatimiin tarpeisiin. Ulkoa hankitun palvelun osalta viitataan edellä mainittuun.

Arvio tulevasta kehityksestä

Henkilöstön eläköityminen jatkuu edelleen seuraavien lähivuosien aikana. Tätä on mahdollista hyödyntää tehtävien organisoinneissa, mikäli näin pystytään edistämään kokonaiskannattavuutta. Toisaalta toimien täyttäminen on osaltaan kiinni myös markkinoilla olevan, koulutetun työvoiman saatavuudesta sekä kaupungin kilpailukykyä työnantajana. Sote-ratkaisulla ei ole vaikutuksia maankäyttöpalvelujen palvelutuotantoon.

Tekninen keskus
Maankäyttöpalvelut

Palvelu	Henkilötyövuodet	Henkilöstö- kustannukset	Henkilöstökustannukset/ kokonaiskustannukset %	Palveluostojen kustannukset	Palveluostot/ kokonaiskustannukset %	Toimittaja	Asiakasmäärä	Perustelut tuotantotavalle
Maankäyttöpalvelut: Kaavoituspalvelut	5,9	n. 300 000	61,6	n. 173 000	35,5	Eri ohjelmisto- ja laitetuottajia sekä asiantuntijoita		Palvelualueen tehtävät koostuvat miltei kokonaan kunnalle lainsäädännössä vastuutetuista tehtävistä. Kunnassa on lain mukaan oltava virkasuhteinen kaavoittaja, mikä voidaan lukea ns. viranomaistehtäviin. Kaikki palvelualueen tehtävät on mahdollista ostaa, viranomaistehtävien osalta kuntayhteistyönä ja muiden tehtävien osalta lisäksi yksityiseltä sektorilta.
Maankäyttöpalvelut: Kiinteistö- ja mittauspalvelut	14,6	n. 738 000	66,1	n. 203 000	18,2	Eri ohjelmisto- ja laitetuottajia sekä asiantuntijoita		Palvelualueen tehtävät koostuvat miltei kokonaan kunnalle lainsäädännössä vastuutetuista tehtävistä. Mm. kiinteistönmuodostus ja rekisterinpito lukeutuvat ns. viranomaistehtäviin. Kaikki palvelualueen tehtävät on mahdollista ostaa, viranomaistehtävien osalta kunta/valtioyhteistyönä ja muiden tehtävien osalta lisäksi yksityiseltä sektorilta. Kaikki palvelualueen tehtävät on mahdollista ostaa, viranomaistehtävien osalta kuntayhteistyönä ja muiden tehtävien osalta lisäksi yksityiseltä sektorilta.

* Vuoden 2017 talousarvion kustannukset

** Vuoden 2016 henkilötyövuosien määrä

Tietohallintopalvelujen arvio toimintaympäristöstä ja kehityksestä

Yleistä

Tietohallintopalvelut ylläpitävät ja kehittävät koko Raision kaupungin sekä Ruskon soten tietoteknisiä palveluita sekä puhelimiin liittyviä teknisiä palveluita. Tietohallinnossa työskentelee 7 henkilöä. Eläkeiän 2017 - 2025 saavuttaa 2 henkilöä.

Palveluiden ostojen osuus on noussut tietohallinnossa viimeisten vuosien aikana. Syy tähän on lähinnä laajentunut laitemallisto, erityisesti sadat tabletit, sekä kasvanut laitemäärä, jonka ylläpitoon pelkällä omalla työllä olisi tarvittu monta henkilöä lisää. On ollut järkevämpää hankkia palveluita kuin tuottaa niitä kaikkia itse. Samalla automaatiota on lisätty mm. koneiden ja sovellusten asennuksessa. Viimeisin suuri ulkoistetun palvelun käyttöönotto on tablettien etähallintopalvelun käyttöönotto Data-Infolta. Palveluiden ostoissa käytetään paljon hyväksi sekä seudullisia hankintasopimuksia että Kuntahankinnat Oy:n kilpailuttamia palveluita.

Tulevaisuudennäkymät

Sote-ratkaisun myötä on edelleen monta asiaa kysymysmerkinä:

- Tällä hetkellä näyttää siltä, että palveluita tulee hoitamaan ICT-palvelukeskus, sen tytäryhtiö sekä varsinainen palveluntarjoaja tai palveluntarjoajat, esim. Medbit. Vielä ei ole nähtävissä, mihin niistä mahdollinen osittainen liikkeenluovutus tehtäisiin.
- Tähän liittyy myös se, miten ja kuka tulee jatkossa hoitamaan Soten koneiden ylläpidon?
- Muutosaikataulu on täysin avoin varsinkin Sote-uudistukseen tulleen lisäajan takia.
- Lopullinen tietoliikennekustannusten muutos riippuu muiden tukipalveluiden ja itse rakennusten kohtalosta

Jos/kun Soten palvelut tulee tuottamaan jokin muu taho kuin kaupungin tietohallinto, tällöin vaikutuksia on ainakin seuraaviin asioihin:

- Soten käyttämät palvelimet (n. 10kpl), työasemat (n. 400kpl) sekä puhelimet/liittymät (n. 450kpl) siirtyvät uuden tahon ylläpitoon
- Kehittämis- ja tukityöt siirtyvät uuden tahon tehtäväksi, todennäköisesti ICT-palvelukeskuksen Soten asioita hoitavaan tytäryhtiöön
- Mm. tietoliikenne-, lisenssi, työasemakustannukset laskevat kaupungin osalta ainakin osittain

Kuitenkin Soten kokonaisvaikutuksia on vielä tietohallinnon näkökulmasta hankala nähdä. Ratkaisuja kaupungin osalta näihin liittyen ei siis tarvitse eikä kannata tehdä nyt vaan vasta lähempänä muutosajankohtaa.

Riippumatta Soten muutoksista tietohallinto painii mm. jatkuvan laite- sekä ohjelmistomäärän kasvun kanssa erityisesti sivistyskeskuksen osalta.

Tekninen keskus
Tietohallinnon palvelualue

Palvelu	Henkilötyövuodet	Henkilöstö-kustannukset	Henkilöstökustannukset/ kokonaiskustannukset %	Palveluostojen kustannukset	Palveluostot/ kokonaiskustannukset %	Toimittaja	Asiakasmäärä	Perustelut tuotantotavalle
Tietohallintopalvelut (kehittämispalvelut ja esimiestyö)	1,0	61 217	84,8	10 975	15,2		Koko kaupunki + Ruskon sote	Sisältää lähinnä esimiestyötä sekä yleistä kehittämistyötä.
Ohjelmistopalvelut				371 749	100,0	Atea, Chilit, BusinessForum	Koko kaupunki + Ruskon sote	Lisenssi yms. Kustannukset
Ylläpitopalvelut (sisältäen konesalipalvelut sekä työasemien ja oheislaitteiden ylläpidon sekä käytön tuen)	6,0	297 755	51,1	117 225	20,1	Mm. BusinessForum, Chilit, CH5, Kuntien Tiera, Innofactor	Koko kaupunki + Ruskon sote	Konesalipalvelut on ulkoistettu hallituksen päättöksellä mm. kustannustehokkuuden ja toimintavarmuuden takia. Tukipalvelut toimivat perustaltaan omalla työvoimalla ja hankalampiin ongelmiin käytetään ostopalvelua. Toimintatapa on hyvä ja tehokas. Kokonaan omalla työllä ei pystytä toimimaan, koska tietotaitoa näin pieneen organisaatioon ei saa kerrytettyä tarpeeksi. Toisaalta ostopalveluakin pystytään lisäämään vain tiettyihin osiin ilman kokonaisvaltaista ulkoistamista, mihin ei taas ole löytnyt mitään perusteita.
Tietoliikennepalvelut (sis. Tekninen tietoturva)				148 308	100,0	DNA, Lan&Wan, BusinessForum	Koko kaupunki + Ruskon sote	Rakennusten sisäiset verkot hoidetaan itse ja suurin osa toimipisteiden välisistä yhteyksistä sekä reititys tulee operaattorilta. Tämä on todettu parhaimmaksi toimintatavaksi. Tulevaisuudessa yritetään aina mahdollisuuksien mukaan käyttää hyväksi kaupungin tekemiä kaivamisia ja laittamaan omaa kuitua myös toimipisteiden välille.

* Vuoden 2017 talousarvion kustannukset

** Vuoden 2017 henkilötyövuosien määrä

Kaikessa käytetty ulkoisia kustannuksia. Henkilöstökustannuksiin tehty toiminnan kannalta oleelliset korjaukset verrattuna suoraan tilinpäätöslukuihin.

Talous- ja hallintopalvelujen arvio toimintaympäristöstä ja kehityksestä

Hallintopäällikkö Anne Rantalan arvio:

Toimintaympäristön muutokset

Suurin lähitulevaisuuden muutos toimintaympäristössä on valmisteilla oleva sosiaali- ja terveystoimen uudistus, joka toteutuessaan tulee vaikuttamaan sosiaali- ja terveystoimen lisäksi myös kaupungin tukipalveluihin.

Seuraavassa muutosmahdollisuuksia on tarkasteltu palveluittain.

Valmistautuminen muutoksiin

Kaupungin palkanlaskentapalvelut

Raision kaupungin palkanlaskentapalvelut on mitoitettu kaupungin nykyisen organisaation ja henkilöstömäärän mukaisiksi. Tulevaisuudessa mahdollisesti syntyvä sosiaali- ja terveystoimen itsehallintoalue pienentää palkanlaskentapalvelujen tarvetta 2 henkilötyövuoden verran. Resursseja ei kuitenkaan voida vähentää niin kauan, kun sosiaali- ja terveystoimi kuuluu kaupungin organisaatioon.

Palkanlaskennassa sote-uudistukseen varauduttiin täyttämällä vuoden 2017 eläköitymisten yhteydessä avoimeksi tulleet 2 vakanssia määräaikaisena vuoden 2019 maaliskuun loppuun saakka. Kaupungilla on tällä hetkellä palkanlaskennassa ammattitaitoinen henkilökunta ja uudet ohjelmistot. Omana tuotantona tuotettujen palvelujen yksikköhinnat on pystytty pitämään vakaina, joten palvelujen tuottaminen myös jatkossa omana työnä on perusteltua.

Teknisen keskuksen talous ja hallinto

Teknisen lautakunnan tuottamiin palveluihin ei ole odotettavissa muutoksia lähivuosina riippumatta niiden tuotantotavoista.

Palo- ja pelastustoimi

Palo- ja pelastustoimi on tällä hetkellä seudullinen, Turun kaupunkiorganisaation tuottama palvelu. Palo- ja pelastustoimi on suunniteltu siirrettäväksi uuden maakuntahallinnon hoidettavaksi.

Tekninen keskus
Talous- ja hallintopalvelut

Palvelu	Henkilötyövuodet (htv)	Henkilöstökustannukset (€)	Henkilöstökustannukset/ kokonaiskustannukset %	Palveluostojen kustannukset (€)	Palveluostot/ kokonaiskustannukset %	Toimittaja	Asiakasmäärä	Perustelut tuotantotavalle
Talous- ja hallintopalvelut/telan palvelut, asiakirjahallinto ja yleislaskutus	4,50	233 925	80,9	37 155	12,9		Asukasluku	Omana työnä tehtävä kaupunkiorganisaatioon kuuluva palvelu.
Talous- ja hallintopalvelut/koko kaupungin palkanlaskenta	6,50	252 916	71,9	96 040	27,3	Aditro Oy	Palkkalaskelmia 32 000 kpl/v	Henkiötyö omana työnä ja ohjelmistopalvelut ulkopuoliselta toimittajalta. Kaustannustaso on pystytty pitämään vakaana palkkalaskelmien määrän kasvusta huolimatta.
Talous- ja hallintopalvelut/ koko kaupungin puhelinvaihte				9 000	100,0		Vaihteen kautta tulevia puheluita n. 65 kpl/päivä	Ulkoinen palvelu. Telia Oy.
Talous- ja hallintopalvelut/koko kaupungin postitus				46 000	100,0	Itella Oy	Kirjeitä 100.000 kpl /v	Ulkoinen palvelu.
Talous- ja hallintopalvelut/ koko kaupungin turvallisuuspalvelut	0,60	28 696	60,7	15 097	31,9		Kaupungin henkilöstö	Turvallisuuspäällikkö (0,6 htv). Omana työnä tehtävä kaupunkiorganisaation palvelu.
Talous- ja hallintopalvelut/ koko kaupungin palo- ja pelastustoimi				1 745 000	100,0	Turun kaupunki	Asukasluku	Seudullinen palvelu, jonka tuottaa Turun kaupunki.

* Vuoden 2017 talousarvion kustannukset

** vuoden 2017 henkilötyövuosien määrä

Ympäristön- ja rakennusvalvontapalvelujen arvio toimintaympäristöstä ja kehityksestä

Ympäristöpäällikkö Kirsi Anttilan arvio

Ympäristön- ja rakennusvalvontapalvelut vastaa rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun viranomaistehtävistä sekä yhteistoimintasopimuksen mukaisesti ympäristöterveydenhuollon viranomaistehtävistä. Palvelut ovat nykyisellään toimivia ja laadukkaita. Eri viranomaistehtävät koottuna samaan palvelukokonaisuuteen tuovat hyötyä rajapinnassa toimittaessa.

Palveluiden ostaminen toiselta kunnalta tai yhteistoiminta-alueelta olisi mahdollista, mutta kustannukset eivät todennäköisesti laskisi, koska toiminta on tehokasta nykyisellään. Tehtäviä, joita ei voida järjestää tai ei ole kannattavaa järjestää omana toimintana, on jo nykyisellään ostettu ulkoa, kuten pieneläinpäivystys.

Rakennusvalvontaa Raision kaupunki tekee Raision alueella. Neuvotteluita tai hankkeita alueellisesta yhteistoiminnasta ei ole käynnissä. Raision kaupunki pystyy huolehtimaan rakennusvalvonnasta oman kunnan alueella omana toimintana.

Ympäristönsuojelu myy viranhaltijan työtä sopimuksilla Maskun, Mynämäen, Nousiaisten ja Ruskon kunnille. Sopimusten perusteella tarjottavassa palvelussa Raision kaupunki on tunnistanut resurssien vähäisyyden suhteessa tarvittavaan työmäärään. Kuntien kanssa käytyjen sopimusneuvotteluitten jälkeen on päädytty siihen, että Raision kaupunki on irtisanomassa yhteistyösopimukset vuoden 2017 aikana. Toiminta päättyy 31.12.2018. Tämän jälkeen ympäristönsuojelu hoidetaan omana työnä Raision kaupungin alueella.

Raision kaupunki huolehtii ympäristöterveydenhuollon tehtävistä Naantalissa, Raision ja Ruskon kuntien alueella. Ympäristöterveydenhuollon tehtävät ollaan mahdollisesti siirtämässä maakuntauudistuksen yhteydessä maakunnan järjestettäväksi 1.1.2020. Asiaa koskeva lainsäädäntö on tulossa keväällä 2018. Maakuntauudistukseen liittyviä vaikutuksia ei voi arvioida ennen kuin asioista on päätetty.

Tekninen keskus

Ympäristön- ja rakennusvalvontapalvelut

Palvelu	Henkilötyö- uudet (htv)	Henkilöstö- kustannukset (€)	Henkilöstökustannukset/ kokonaiskustannukset %	Palveluostojen kustannukset (€)	Palveluostot/ kokonaiskustannukset %	Toimittaja	Asiakasmäärä	Perustelut tuotantotavalle
Ympäristön- ja rakennusvalvontapalvelut	17,5	1 018 480	79,4	235 858	18,4		-	Palvelut tuotetaan pääosin omana työnä ja loput ostetaan ulkoa. Tehtävät ovat pääosin viranomaistehtäviä. Palvelut on mahdollista järjestää myös ostamalla ne toiselta kunnalta tai yhteistoiminta-alueelta.
- Hallinto	0,4	45 509	96,1	1 283	2,7		-	
- Ympäristönsuojelu	3,2	202 726	69,2	81 020	27,6		-	Ympäristönsuojeluviranomaisen tehtävät järjestetään omana toimintana. Viranhaltijoiden työtä myydään toisille kunnille 31.12.2018 saakka. Palvelut on mahdollista järjestää myös ostamalla ne toiselta kunnalta.
- Maaseutupalvelut	0,0	0	0,0	2 770	100,0		-	Maaseutuhallintopalvelut ostetaan Liedon kunnalta. Toiminta on järjestettävä maaseutuhallinnon yhteistoiminta-alueella.
- Ympäristöterveydenhuolto	8,9	502 332	84,6	80 920	13,6		-	Ympäristöterveydenhuollon palvelut järjestetään yhteistoimintana ja Raisio on isäntäkunta. Lainsäädäntö velvoittaa järjestämään tehtävät yksikössä, jossa tehtävien hoitamiseen on käytettävissä vähintään 10 htv resurssit. Virka-ajan ulkopuolella tapahtuva päivystys on järjestettävä yhteistoiminnassa muiden kuntien kanssa yhtä tai useampaa seutu- tai maakuntaa vastaavalla päivystysalueella. Lisäksi pien- ja hyötyeläinten päivystys on järjestettävä eriytetynä. Päivystyksestä on sopimus Turun ja Uudenkaupungin kaupunkien kanssa. Ympäristöterveydenhuollon palvelut on mahdollista järjestää myös ostamalla ne kokonaisuudessaan toiselta kunnalta tai yhteistoiminta-alueelta.
- Rakennusvalvonta	5,0	267 913	76,8	72 635	20,8		-	Rakennusvalvontapalvelut järjestetään omana toimintana. Palvelut on mahdollista järjestää myös ostamalla ne toiselta kunnalta.

* Vuoden 2017 talousarvion kustannukset

** vuoden 2017 henkilötyövuosien määrä